

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Εισηγητής: Αντώνης Μαστραπάς

Διδακτική ενότητα: Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες: Κάτων ο τιμητής, Τιβέριος και Γάϊος Γράκχος

[Σχολικό εγχειρίδιο Αντ. Μαστραπά, *Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου*, Α' Ενιαίου Λυκείου, Γενικής Παιδείας, ΟΕΔΒ, 2003, σ. 194-196]

Περιεχόμενο διδακτικής ενότητας: 1. Ο Κάτων και ο έλεγχος της πολυτέλειας 2. Η φιλολαϊκή πολιτική των Γράκχων

Πορεία διδακτικής προσέγγισης της ενότητας

A. Προετοιμασία της διδακτικής ενότητας

1. Διδακτικοί στόχοι

Ο καθηγητής υπηρετώντας το περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου είναι δυνατό να θέσει τους ακόλουθους στόχους:

- να επισημάνουν οι μαθητές την αλλοίωση των ρωμαϊκών ηθών ως απόρροια των μεγάλων κατακτήσεων·
- να γνωρίσουν τη δραστηριότητα του Κάτωνα για την αντιμετώπιση της πολυτέλειας·
- να κατανοήσουν τον Αγροτικό νόμο και τα φιλολαϊκά μέτρα του Τιβέριου Γράκχου·
- να γνωρίσουν την πολιτική του Γάϊου Γράκχου για τη βελτίωση της ζωής των ακτημόνων και για τον έλεγχο των αυθαιρεσιών των συγκλητικών·
- να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα της πολιτικής των Γράκχων.

2. A. Μέθοδοι επεξεργασίας της διδακτικής ενότητας

- Ερμηνευτική προσέγγιση του περιεχομένου, η οποία επιτυγχάνεται με την αφήγηση - όπου κρίνεται αναγκαία - και το διευθυνόμενο διάλογο.
- Διερευνητική διαδικασία η οποία επιτυγχάνεται με την αξιοποίηση των παραθεμάτων και των εικόνων.

B. Τεχνικές επεξεργασίας της διδακτικής ενότητας

- Χρησιμοποίηση του εγχειριδίου του μαθητή κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Διαγραμματική καταγραφή του περιεχομένου στον πίνακα, παράλληλα με την ερμηνευτική του προσέγγιση.
- Διαμόρφωση σε τμήμα του πίνακα ενός πλαισίου όπου καταγράφονται οι έννοιες-κλειδιά της διδακτικής ενότητας.
- Αξιολόγηση της διδακτικής διαδικασίας μέσω ασκήσεων και δραστηριοτήτων.

B. Διεξαγωγή του μαθήματος/Πραγματοποίηση της διδασκαλίας

- 1. Ολιγόλεπτη συζήτηση αναφερόμενη στην προηγούμενη ενότητα** (επιτυγχάνεται με την επίλυση αποριών, οι οποίες παραμένουν και μετά τη μελέτη των μαθητών).
- 2. Αφόρμηση** (επιτυγχάνεται με ποικίλους τρόπους, αναφέρονται ενδεικτικά οι ακόλουθοι:)
Σύνδεση με προηγούμενες ενότητες. Σημείο αναφοράς είναι δυνατόν να αποτελέσει η επισήμανση των συνεπειών των ρωμαϊκών κατακτήσεων. Μπορεί να διερευνηθούν σε συνδυασμό τα παραθέματα (1, σ. 185) και (2, σ. 191) του σχολικού εγχειριδίου.
- 3. Παρουσίαση της διδακτικής ενότητας** (επιτυγχάνεται με τις μεθόδους και τις τεχνικές που έχουν επιλεγεί κατά την προετοιμασία της διδακτικής ενότητας).

A. Ερμηνευτική προσέγγιση του περιεχομένου με αφήγηση και διευθυνόμενο διάλογο. Ο διδάσκων παράλληλα με την αφήγηση είναι δυνατόν να θέσει προς επεξεργασία προοδευτικά τα ακόλουθα ερωτήματα/θέματα:

- ◆ Πώς τεκμηριώνεται από τη μελέτη των παραθεμάτων η αλλαγή των ρωμαϊκών ηθών;
- ◆ Ποιος ήταν ο στόχος των μέτρων του Κάτωνα;
- ◆ Ο Τιβέριος Γράκχος με τους νόμους του βοήθησε το ρωμαϊκό λαό;
- ◆ Αφού λάβετε υπόψη σας τα μέτρα του Γάϊου Γράκχου, προσδιορίστε τους στόχους του.
- ◆ Αφού λάβετε υπόψη σας την πολιτική κατάσταση να αξιολογήσετε συνολικά την πολιτική των Γράκχων.

B. Διαγραμματική παρουσίαση του περιεχομένου.

Στον πίνακα διαμορφώνεται προοδευτικά κατά την πορεία της διδασκαλίας διάγραμμα του περιεχομένου του μαθήματος με την αναγραφή όρων και ονομάτων.

Γ. Διερευνητική διαδικασία.

Η διερευνητική διαδικασία είναι δυνατό να επιτευχθεί με τη μελέτη και την αξιοποίηση των παραθεμάτων και των εικόνων του σχολικού εγχειριδίου ή και άλλων που θα επιλέξει ο διδάσκων εκτός του εγχειριδίου. Είναι δυνατόν να επιχειρηθεί παράλληλα με την ερμηνευτική προσέγγιση και όπου δίνεται η κατάλληλη ευκαιρία.

- ◆ Το παράθεμα (4, σ. 193) και οι εικόνες (σ. 193, 194, 196) προβάλλουν τις αλλαγές στα ήθη και τον τρόπο ζωής των Ρωμαίων.
- ◆ Το παράθεμα (5, σ. 195) εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο ο Κάτων προσπάθησε να αντιμετωπίσει την πολυτέλεια.
- ◆ Το παράθεμα (6, σ. 195-196) δίνει τις κατευθύνσεις της πολιτικής του Τιβέριου Γράκχου.

Δ. Έννοιες-κλειδιά.

Τιμητής* – ιππείς – δήμαρχος* – αγροτικός νόμος – ακτήμονας

* Οι όροι αυτοί είναι ήδη γνωστοί και θα πρέπει να εξηγηθούν από τους μαθητές

4. Αξιολόγηση της διδακτικής διαδικασίας (Ασκήσεις&Δραστηριότητες). Η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε συνδυασμό με την ερμηνευτική προσέγγιση της ενότητας, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στο διδάσκοντα, εάν διαπιστώσει αδυναμίες, να τροποποιήσει την πορεία της διδασκαλίας του ώστε να γίνει αποτελεσματικότερη (**διαμορφωτική αξιολόγηση**). Ο καθηγητής μπορεί να θέσει ερωτήσεις που οι μαθητές να έχουν τη δυνατότητα να τις απαντήσουν με τη βοήθεια του διαγράμματος και των εννοιών-κλειδιών (**αθροιστική αξιολόγηση**).

Βιβλιογραφία: Για περαιτέρω μελέτη του αντικειμένου της διδακτικής ενότητας βλ. Βιβλίο του καθηγητή, επίσης τα ακόλουθα:

Garnsey P. & Saller R., *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία: Οικονομία, κοινωνία και πολιτισμός*, μετ. Β. Αναστασιάδης, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1995

Μαστραπάς Α., *Η Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου και οι πηγές της*, Πατάκης, Αθήνα 2003

Rostovtzeff M., *Ρωμαϊκή Ιστορία*, μετ. Β. Κάλφογλου, Παπαζήσης, Αθήνα 1984

Πρόσθετο Παράθεμα

Αλλαγές στη νοοτροπία των Ρωμαίων

Κατά τους νεότερους χρόνους, όταν τα περισσότερα έθνη είχαν υποταχθεί και υπήρξε μακρά περίοδος ειρήνης, εγκαταλείφθηκε στη Ρώμη η πατροπαράδοτη αγωγή και αντικαταστάθηκε από ολέθριες επιδιώξεις. Διότι οι νέοι μετά την ανάπαυση από τους πολέμους τράπηκαν στις απολαύσεις και στην ακολασία, έχοντας τον πλούτο ως χορηγό των επιθυμιών τους. Στη Ρώμη, λοιπόν, προτιμούσαν την πολυτέλεια από τη λιτότητα και την εύκολη ζωή από την ενασχόληση με τα πολεμικά έργα. Στη σκέψη των πολλών ευτυχισμένος ήταν όχι εκείνος που ξεχώριζε για τις αρετές του, αλλά αυτός που απολάμβανε στη διάρκεια της ζωής του τις πιο ευχάριστες ηδονές. Γι' αυτό συνηθίζονταν παραθέσεις πολυδάπανων δείπνων και μυρωδιές από θαυμαστά αρώματα, στρωσίδια πολύχρωμα, αίθουσες συμποσίων στολισμένες από ελεφαντόδοντο και ασήμι και άλλες κατασκευές φτιαγμένες περίτεχνα από πολυτελέστατα υλικά... Εκτός από αυτά, οι νέοι στην αγορά φορούσαν εσθήτες που ξεχώριζαν από την απαλότητά τους, διαφανείς λόγω της λεπτότητάς τους, όμοιες με γυναικείες. Επειδή ασχολούνταν με όλα αυτά που σχετίζονταν με τις απολαύσεις και την καταστροφική αλαζονεία, γρήγορα οδήγησαν τις τιμές των πραγμάτων σε απίστευτη υπερβολή.

Διόδωρος XXXVII, 3,1-3